

2019-02-19

B E S L U T

Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension
genom styrelsens ordförande
Box 13129
103 03 STOCKHOLM

FI Dnr 17-15725
FI Dnr 17-3748
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Varning och sanktionsavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 20 februari 2019 kl. 08.00)

1. Finansinspektionen ger Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension (516401-6775) en varning.
(18 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen [2010:2043])
2. Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension ska betala en sanktionsavgift på 35 000 000 kronor.

(18 kap. 16 § försäkringsrörelselagen)

Hur man överklagar, *se bilaga 1.*

Sammanfattning

Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension (Avanza Pension eller bolaget) har Finansinspektionens tillstånd att driva försäkringsrörelse i enlighet med försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Finansinspektionen har undersökt om Avanza Pension har följt reglerna för beräkning av försäkringstekniska avsättningar, försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag för perioden den 1 januari 2016 till och med den 15 maj 2018 och för rapportering under perioden den 1 januari 2016 till och med den 31 juli 2018. Utredningen visar att bolaget inte har uppfyllt ett stort antal centrala delar i regelverket under dessa perioder.

Bristerna har varit sådana att Finansinspektionen bedömer att det finns skäl att ingripa mot bolaget. De konstaterade överträdelserna har varit så allvarliga och har pågått under så lång tid att det finns anledning att överväga att återkalla bolagets tillstånd att driva försäkringsrörelse. Bolaget har dock genomfört, och

genomför fortfarande, ett stort förändringsarbete för att rätta till bristerna. Finansinspektionen har för närvarande inte skäl att utgå från annat än att de överträdelse som har konstaterats i undersökningarna inte kommer att upprepas och att prognosen för Avanza Pension därmed är god. Mot denna bakgrund anser Finansinspektionen att det är tillräckligt att tilldela bolaget en varning, som förenas med en sanktionsavgift på 35 miljoner kronor.

1 Bakgrund

1.1 Bolagets verksamhet

Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension (Avanza Pension eller bolaget) har Finansinspektionens tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL. Tillståndet gäller för direkt livförsäkringsrörelse i livförsäkringsklasserna I a och III. Bolaget har även tillstånd att meddela tilläggsförsäkring till livförsäkring enligt klass I b.

Bolaget är verksamt i hela landet och har sitt huvudkontor i Stockholm.

Bolaget erbjuder tjänstepensionsförsäkring, privat pensionsförsäkring och kapitalförsäkring. Avanza Pension har haft en snabbt växande verksamhet under de senaste åren.

Bolaget är ett helägt dotterföretag till Avanza Bank Holding AB (publ), vars aktier är upptagna till handel på den reglerade marknaden Nasdaq Stockholm.

Avanza Pension har lagt ut utförandet av aktuariefunktionen till en extern utförare. Under delar av den period som undersökningen avser hade bolaget lagt ut även utförandet av rapportering samt funktionerna för regelefterlevnad och riskhantering till ett annat bolag inom Avanza-koncernen.

Det framgår av årsredovisningen för räkenskapsåret 2017 att Avanza Pensions omsättning var ca 18,5 miljarder kronor och de försäkringstekniska avsättningarna ca 83 miljarder kronor. Bolaget hade ca 49 personer anställda under det räkenskapsåret. Avanza Pensions solvenskvot, det vill säga förhållandet mellan bolagets kapitalbas och dess kapitalkrav, var 1,69 per den 31 december 2017.

1.2 Ärendena

Under 2017 påbörjade Finansinspektionen en undersökning i syfte att granska bolagets metod för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FI Dnr 17-15725). Finansinspektionen aviserade bolaget om undersökningen den 25 september 2017. Den 24 oktober 2017 gjorde Finansinspektionen ett platsbesök hos bolaget. Finansinspektionen begärde kompletterande material den 17 oktober 2017, den 17 november 2017 samt den 26 februari 2018. Den 15 maj 2018 skickade Finansinspektionen en avstämningsskrivelse till bolaget. Avanza Pensions svar på avstämningsskrivelsen kom in till Finansinspektionen den 15 juni 2018. Med anledning av vad som framkom i svaret begärde

Finansinspektionen kompletterande material från bolaget den 15 oktober och den 12 november 2018. Finansinspektionen har även tagit del av Avanza Pensions obligatoriska kvantitativa rapportering till Finansinspektionen för åren 2016 och 2017 samt av bolagets årsredovisning för år 2016. Undersökningen omfattar perioden den 1 januari 2016 till och med den 15 maj 2018.

Den 20 februari 2017 aviserade Finansinspektionen ett antal försäkringsföretag om en annan undersökning som avsåg företagens rapporteringsrutiner (FI Dnr 17-3748). I undersökningen fick företagen besvara en enkät. Med anledning av Avanza Pensions svar på enkäten beslutade Finansinspektionen att ytterligare granska dels bolagets system för internkontroll med avseende på rapporteringsrutiner, dels bolagets styrdokument för rapportering. Den 18 oktober 2017 genomförde Finansinspektionen ett platsbesök hos bolaget med anledning av undersökningen. Finansinspektionen begärde vidare kompletterande material av bolaget den 31 maj och den 15 november 2017. Den 1 augusti 2018 skickade Finansinspektionen en avstämningsskrivelse till bolaget. Avanza Pensions svar på skrivelsen inkom sedan till Finansinspektionen den 29 augusti 2018. Undersökningen omfattar perioden den 1 januari 2016 till och med den 31 juli 2018.

Finansinspektionen har beslutat att behandla de två undersökningarna gemensamt och skickade den 30 november 2018 en begäran om yttrande till Avanza Pension om de båda undersökningarna. Avanza Pension fick därmed möjlighet att yttra sig över omständigheterna i sak i ärendena samt över Finansinspektionens preliminära bedömningar och övervägande om att ingripa mot bolaget. Avanza Pension kom in med ett yttrande till Finansinspektionen den 12 december 2018. I yttrandet har Avanza Pension anfört att bolaget har vidtagit en mängd förändrings- och förbättringsåtgärder för att komma till rätta med de brister som Finansinspektionen har beskrivit. Bolaget har i övrigt inte anfört något i sak i sitt yttrande. Avanza Pension har emellertid lämnat upplysningar och synpunkter under undersökningens gång. Dessa redovisas i relevanta delar i respektive avsnitt nedan.

2 Tillämpliga bestämmelser

Regleringen för försäkringsföretag har i stor utsträckning sin grund i det så kallade Solvens 2-direktivet¹. I Solvens 2-direktivet finns bestämmelser om delegering av befogenheter till Europeiska kommissionen (kommissionen) att anta genomförandeåtgärder, det vill säga anta delegerade akter och genomförandeakter i enlighet med artiklarna 290 och 291 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Kommissionen har mot den bakgrunden

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

antagit en delegerad akt, den så kallade Solvens 2-förordningen² och ett flertal genomförandeakter³.

Solvens 2-direktivet har genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i FRL och Finansinspektionens föreskrifter, bland annat Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (försäkringsföreskrifterna) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse (rapporteringsföreskrifterna).

Reglerna för försäkringsföretag finns således i flera olika rättsakter i ett nivåindelad regelverk (det så kallade Solvens 2-regelverket) där de olika delarna kompletterar varandra.

Målet med solvensregelverket är att tillse att försäkringsföretag kan stå för sina förpliktelser och därmed ge försäkringstagarna ett gott skydd.⁴ Solvens 2-regelverket tar sin utgångspunkt i en solvensbalansräkning som bygger på marknadsvärderade skulder och tillgångar. Solvensbalansräkningen är en särskild redovisning för tillsynsändamål. Redovisningen ska omfatta hela balansräkningen, det till säga såväl tillgångar som skulder, inklusive försäkringstekniska avsättningar. Ett försäkringsföretags skulder utgörs till allra största del av åtaganden till försäkringstagarna enligt försäkringsavtal. Ett försäkringsföretag ska på balansräkningens skuldsida göra försäkringstekniska avsättningar med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar finns i FRL, Solvens 2-förordningen och försäkringsföreskrifterna. Bestämmelser om försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag finns i FRL och försäkringsföreskrifterna.

I FRL finns även grundläggande bestämmelser om försäkringsföretagens rapportering till Finansinspektionen. Lagen kompletteras här av bestämmelser i rapporteringsföreskrifterna och Solvens 2-förordningen.

Finansinspektionen redogör närmare för de bestämmelser som myndigheten tillämpar vid prövningen av detta ärende i *bilaga 2*.

² Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II).

³ Se till exempel kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/869 av den 27 maj 2016 om tekniska uppgifter för beräkning av försäkringstekniska avsättningar och kapitalbasmedel för rapportering med referensdatum från och med den 31 mars till och med den 29 juni 2016 i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

⁴ Prop. 2015/16:9, s. 180.

3 Finansinspektionens bedömning

3.1 Försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag

Det framgår av 10 kap. 23 § FRL att ett försäkringsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. Riktlinjerna ska kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Dokumenten ska tillsammans innehålla information som ger en fullständig bild av den försäkringstekniska hanteringen av företaget (prop. 2015/16:9 s. 308). Syftet är bland annat att beräkningarna, som en del i riskhanteringen i försäkringsföretaget, ska kunna återskapas och kontrolleras. Detaljerade bestämmelser om vad de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget ska innehålla finns i försäkringsföreskrifterna.

Avanza Pensions försäkringstekniska riktlinjer

Enligt 9 kap. 18 § första stycket 2 försäkringsföreskrifterna ska de försäkringstekniska riktlinjerna innehålla principer för hur ett försäkringsföretag beräknar försäkringstekniska avsättningar för solvensändamål. Principerna ska enligt 9 kap. 19 § första stycket i förekommande fall inkludera hur företaget väljer antaganden om bland annat dödlighet och driftskostnader. När det gäller antagande om dödlighet ska det, enligt andra stycket samma paragraf, framgå om antagandet enbart baseras på observationer från det egna försäkringsbeståndet, eller om det även baseras på allmänt tillgänglig information.

Avanza Pension angav i sina försäkringstekniska riktlinjer att det inte ingick något antagande om avkastning, dödlighet och driftskostnader vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna. Några principer för hur bolaget valt sådana antaganden fanns följaktligen inte heller beskrivna i riktlinjerna. Finansinspektionen konstaterar emellertid att bolaget, tvärtemot vad som angavs i de försäkringstekniska riktlinjerna, faktiskt använde antaganden om dödlighet och driftskostnader i sin beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Eftersom Avanza Pensions försäkringstekniska riktlinjer inte innehöll några uppgifter om hur bolaget valt dessa antaganden har de försäkringstekniska riktlinjerna inte uppfyllt kraven i 9 kap. 19 § första stycket försäkringsföreskrifterna.

Som en följd av att uppgifter om dödlighetsantagandet saknades i Avanza Pensions försäkringstekniska riktlinjer saknades även uppgift om huruvida dödlighetsantagandet enbart baserats på observationer från det egna försäkringsbeståndet eller om det även baserats på allmänt tillgänglig information. De försäkringstekniska riktlinjerna har därför inte heller uppfyllt kraven i 9 kap. 19 § andra stycket försäkringsföreskrifterna.

Avanza Pensions försäkringstekniska beräkningsunderlag

Det försäkringstekniska beräkningsunderlaget ska enligt 9 kap. 28 och 29 §§ försäkringsföreskrifterna komplettera och närmare precisera de principer som

anges i försäkringsföretagets försäkringstekniska riktlinjer. Beräkningsunderlaget ska innehålla den information som behövs för att en utomstående person med tillräckliga aktuariella kunskaper ska kunna förstå och rekonstruera de försäkringstekniska beräkningarna. Underlaget ska åtminstone innehålla beskrivningar av de beräkningsformler och metoder som företaget använder, de beräkningsmetoder som ingår i beräkningsformlerna, de statistiska och ekonomiska modeller som företaget använder vid skattningen av beräkningsparametrar och eventuellt tillämpade expertbedömningar. Det ska även innehålla ändringshistorik.

I det dokument som Avanza Pension har benämnt Försäkringstekniskt beräkningsunderlag har bolaget endast angett att de försäkringstekniska avsättningarna vid var tid är 100 procent av försäkringstagarnas tillgångar. I övrigt har dokumentet varken direkt eller genom hänvisningar, innehållit någon av de uppgifter som är obligatoriska enligt 9 kap. 28 och 29 §§ försäkringsföreskrifterna. Finansinspektionen har också tagit del av ett Exceldokument som kan ha utgjort en del av det faktiska beräkningsunderlaget under perioden. Inte heller detta dokument innehåller dock de uppgifter som krävs.

Sammanfattande bedömning

Varken de försäkringstekniska riktlinjerna, det försäkringstekniska beräkningsunderlaget eller andra handlingar som Finansinspektionen har tagit del av har innehållit den dokumentation och de beskrivningar som krävs enligt tillämpliga bestämmelser. Att det har saknats korrekt och fullständig dokumentation har inneburit att en utomstående person med tillräckliga aktuariella kunskaper inte har kunnat rekonstruera och förstå Avanza Pensions försäkringstekniska beräkningar. Bolagets försäkringstekniska riktlinjer och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget har därför inte uppfyllt de krav som anges i 9 kap. 19, 28 och 29 §§ försäkringsföreskrifterna. Bristerna har funnits under perioden från den 1 januari 2016 och i vart fall till och med augusti 2018.

I yttrandet den 12 december 2018 uppgav Avanza Pension att bolaget fastställde nya försäkringstekniska riktlinjer samt ett nytt försäkringstekniskt beräkningsunderlag i augusti 2018.

3.2 Antaganden till grund för beräkning av försäkringstekniska avsättningar

Rättsliga grundförutsättningar för att beräkna försäkringstekniska avsättningar

Det framgår av 5 kap. 3 § FRL att ett försäkringsföretag ska göra försäkringstekniska avsättningar som motsvarar företagets åtaganden⁵ enligt ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara det belopp som företaget skulle få betala om det omedelbart skulle föra över sina åtaganden

⁵ Begreppet *åtagande*, som används i FRL, motsvaras i Solvens 2-förordningen av begreppet *försäkringsförpliktelse*. I detta beslut används de båda begreppen synonymt.

till ett annat försäkringsföretag, som är oberoende och som har intresse av att transaktionen genomförs.

Det framgår av 5 kap. 5 § första stycket och 6 § första meningen FRL samt 4 kap. 4 § försäkringsföreskrifterna att de försäkringstekniska avsättningarna som huvudregel ska utgöra summan av en bästa skattning av framtida kassaflöden⁶ och en riskmarginal. Den bästa skattningen ska motsvara det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. När ett företag beräknar den bästa skattningen av framtida kassaflöden ska det beakta alla inkommande och utgående kassaflöden som krävs för att slutligt reglera sina åtaganden.

Beräkningen av företagets försäkringstekniska avsättningar ska enligt 5 kap. 4 § FRL grundas på antaganden om riskmått, räntesatser och driftskostnader som var för sig är ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva. Bestämmelsen får anses vara ett uttryck för principen om en ansvarsfull beräkning.⁷ Detta gäller för all försäkringsverksamhet, det vill säga även fond- och depåförsäkringsverksamhet.

Det framgår av 4 kap. 6 § första stycket försäkringsföreskrifterna att försäkringsföretaget när det beräknar den bästa skattningen ska utgå från uppdaterad och trovärdig information och använda realistiska antaganden. Företaget ska också utföra beräkningen med lämpliga försäkringsmatematiska och statistiska metoder.

Genom 4 kap. 6 § försäkringsföreskrifterna genomförs artikel 77.2 i Solvens 2-direktivet. För att antaganden ska anses realistiska vid tillämpningen av den bestämmelsen ska de uppfylla villkoren i bland annat artikel 22.1 a och 22.1 e i Solvens 2-förordningen. Där framgår bland annat att företaget, med beaktande av antagandets betydelse, den osäkerhet som är förknippad med antagandet samt relevanta alternativa antaganden, ska kunna motivera och förklara vart och ett av de antaganden som använts. Antagandena ska också på ett adekvat sätt åter spegla eventuella underliggande osäkerheter i kassaflödena.

I kapitel III, avsnitt 3 i Solvens 2-förordningen finns utöver ovanstående bestämmelser ett antal regler som beskriver de metoder som ett försäkringsföretag ska beakta när det fastställer de antaganden som ska ligga till grund för beräkningen av företagets försäkringstekniska avsättningar. Bestämmelserna redovisas nedan under respektive avsnitt.

För att de försäkringstekniska avsättningarna ska bli korrekta är det således avgörande att företaget beräknar dessa grundat på antaganden som var för sig är ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva.

⁶ Kassaflöden kan exempelvis utgöras av utbetalningar till försäkrings- och förmånstagare, premieintäkter och fondprovisioner.

⁷ Se prop. 2015/16:9 s. 241.

Finansinspektionen redogör i det följande för sin bedömning av de brister och regelöverträdelser som myndigheten kan konstatera för respektive antagande. Därefter görs en gemensam sammanfattande bedömning för samtliga antaganden.

Brister i beräkning och fastställande av annullations- och flyttantaganden

Ett försäkringsavtal kan annulleras antingen genom att hela eller delar av försäkringskapitalet återköps eller flyttas till ett annat försäkringsföretag. Med återköp menas uttag ur en kapitalförsäkring. En flytt innebär att försäkringskapitalet flyttas till ett annat försäkringsföretag under försäkringstiden. En annullation, oavsett återköp eller flytt, innebär alltid ett utflöde av kapital från försäkringsföretaget.

Begreppet annullation omfattar vanligtvis både återköp och flytt av försäkringskapital. Avanza Pension har emellertid använt begreppet annullation synonymt med begreppet återköp. Därför används i det följande begreppet annullation för återköp och begreppet flytt för flytt av försäkringskapital till ett annat försäkringsföretag.

Antaganden om andelen annullationer och flyttar är antaganden om hur mycket kapital som går ut ur bolaget till följd av annullation och flytt och ska ligga till grund för bolagets beräkning av den bästa skattningen av framtida kassaflöden och bolagets försäkringstekniska avsättningar (jfr 5 kap. 4 § FRL och 4 kap. 6 § försäkringsföreskrifterna). Andelen annullationer och flyttar påverkar till exempel bolagets intäkts- och kostnadskassaflöden, eftersom det finns såväl intäkter som kostnader kopplade till ett försäkringsavtal som annulleras eller flyttas. Eftersom andelen annullationer och flyttar påverkar olika kassaflöden och bolagets finansiella situation i dess helhet är det särskilt viktigt att bolagets annullations- och flyttantaganden blir så rättvisande som möjligt.

Under den period som undersökningen avser använde Avanza Pension ett annullationsantagande på fem procent och ett flyttantagande på en procent. Bolagets egen statistik visade ett utflöde i form av annullationer på 16,4 procent under ca ett år. Finansinspektionen har frågat hur denna statistik förhöll sig till bolagets annullationsantagande på fem procent. Avanza Pension svarade att bolaget ansåg att det vore missvisande att använda ett annullationsantagande på 16,4 procent, eftersom uttag är det enda sättet för försäkringstagarna att ta ut kapital från försäkringen. Bolaget baserade därför annullationsantagandet på ett netto av in- och utflödet för kapitalförsäkring som andel av genomsnittligt kapital, vilket gav ett positivt värde. Eftersom ett positivt annullationsantagande inte kunde användas handlade diskussionen vid fastställande av annullationsantagandet enligt bolaget om vad som var ett minst realistiskt antagande givet Avanza Pensions villkor för kapitalförsäkringar och konkurrenssituationen. Bolaget ansåg att det fanns ett potentiellt högre annullationsflöde hos bolaget än hos alternativa aktörer, eftersom bolaget inte tog ut några avgifter vid uttag från kapitalförsäkringen. Detta villkor, i kombination med en hårdnande konkurrens om sparande, talade enligt bolaget för ett högre annullationsantagande i ett

framåtblickande perspektiv. Styrelsen fastslog då att ett annullationsantagande om fem procent var lämpligt. Bolaget uppgav också att antagandet avspeglade en bedömning av hur stor andel av kapitalet i ett framåtblickande perspektiv som bolaget bedömde kommer att användas av kunder för konsumtion. Även flyttantagandet baserades på ett netto av in- och utflöde av försäkringskapital som visade ett positivt värde. Bolaget beslutade mot bakgrund av att annullationsantagandet hade bestämts till fem procent, att ett flyttantagande på en procent var rimligt.

Vid beräkningen av den bästa skattningen av framtida kassaflöden ska ett försäkringsföretag enligt 4 kap. 4 § försäkringsföreskrifterna beakta alla relevanta inkommande och utgående kassaflöden som krävs för att slutligt reglera försäkringsåtagandena. Av artikel 17 i Solvens 2-förordningen följer emellertid att bara förpliktelser inom avtalets gränser ska tas upp för beräkning av bästa skattning och försäkringstekniska avsättningar. Av artikel 18.5 i Solvens 2-förordningen framgår att åtaganden som hör till premier som ännu inte har betalats inte ska anses falla inom avtalets gränser, såvida inte företaget kan tvinga försäkringstagarna att betala de framtida premierna. Sådana förpliktelser ska följaktligen inte tas upp vid beräkningen.

Avanza Pensions avtalsvillkor innebär bland annat att försäkringstagarna inte är bundna av någon bestämd försäkringstid och premie. Det innebär att Avanza Pension inte kan räkna med ett inflöde av framtida premier. Avanza Pension har uppgett att annullations- och flyttantagandena fastställdes utifrån ett netto av in- och utflöde av premier respektive försäkringskapital. Detta innebär att bolaget, förutom att inkludera utflödet av försäkringskapital vid fastställandet av antagandet för annullation och flytt, även inkluderade åtaganden med anknytning till premier som ännu inte hade betalats. Att fastställa bolagets annullations- och flyttantaganden utifrån ett netto av in- och utflöde på det sätt som Avanza Pension har gjort har därför inte varit förenligt med kraven på att endast inkludera förpliktelser inom avtalets gränser i artiklarna 17 och 18.5 i Solvens 2-förordningen.

I artikel 26 i Solvens 2-förordningen anges att ett försäkringsföretag, för att fastställa sannolikheten för att försäkringstagarna kommer att utnyttja avtalade rättigheter, däribland uppehåll i premiebetalningarna och återköp, ska genomföra en analys av försäkringstagarnas tidigare beteende och en framåtblickande bedömning av försäkringstagarnas förväntade beteende. I artikeln specificeras vad denna analys ska beakta, såsom hur förmånligt utövandet av rättigheten är och kommer att vara för försäkringstagarna, inverkan av tidigare och framtida ekonomiska villkor samt andra omständigheter som sannolikt kommer att påverka försäkringstagarnas beslut om att utöva rättigheten i fråga.

Som exempel på omständigheter som bolaget borde ha beaktat för att fastställa sannolikheten för att försäkringstagarna kommer att utöva rätten till annullation och flytt kan särskilt nämnas Avanza Pensions avtalsvillkor samt försäkringstagarnas ålder och riskaptit i olika marknadslägen. Dessa omständigheter utgör

några av flera faktorer som har betydelse för sannolikheten för att försäkringstagarna ska utnyttja rätten till annullation och flytt.

Bolagets avtalsvillkor innebär att försäkringstagarna inte är bundna av en bestämd avtalstid, utan har möjlighet att sätta in och ta ut kapital från sina försäkringar löpande. Försäkringstagarna har också rätt att helt avsluta försäkringen eller flytta försäkringskapitalet. Det förhållandet att avtalen innehåller långtgående möjligheter till annullation och flytt av försäkringskapital kan påverka hur förmånligt utövandet av rättigheten är och kommer att vara för försäkringstagarna. Avanza Pension har emellertid inte gjort någon analys av hur avtalsvillkoren har påverkat och kan komma att påverka försäkringstagarnas beteende.

Det saknas även en analys av hur åldern på bolagets försäkringstagare kan komma att påverka försäkringstagarnas beslut om att utöva rättigheten till annullation och flytt. Det finns inte någon på förhand bestämd utbetalningsfas från försäkringen. I stället kan försäkringstagarna när som helst göra ett helt eller partiellt uttag från försäkringen. Annullationsfrekvensen kan då till exempel komma att öka med en stigande ålder i Avanza Pensions bestånd, då fler och fler som når pensionsåldern kan förväntas vilja påbörja ett stegvist uttag från försäkringen. Att då endast använda en uppgift om bolagets tidigare annullationsfrekvens som grund för ett annullationsantagande innebär en risk för att andelen framtida annullationer underskattas på grund av att sådana förändringar i försäkringsbeståndet som är kopplade till försäkringstagarnas ålder inte beaktas.

Finansinspektionen anser mot denna bakgrund att utredningen visar att Avanza Pension inte har gjort någon analys av försäkringstagarnas tidigare beteende och inte heller en framåtblickande bedömning av försäkringstagarnas förväntade beteende. Bolaget har därför inte uppfyllt kraven i artikel 26 i Solvens 2-förordningen.

Annullations- och flyttantagandena är, som konstaterats tidigare i detta avsnitt, av mycket stor betydelse för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna och för hur stora dessa ska vara. Med hänsyn till antagandenas stora betydelse krävs det att bolaget utförligt kan förklara och motivera dessa.

Avanza Pension har fastställt ett annullationsantagande på fem procent, trots att bolagets egen statistik visat på ett utflöde i form av annullationer på 16,4 procent. Antagandet på fem procent kan också jämföras med bolagets nationella kompletterande rapportering till Finansinspektionen som visar ett årligt genomsnittligt uttag av kapital som är betydligt högre än fem procent under åren 2011–2016. Bolaget har självt uppgett att bolagets avtalsvillkor talar för ett högre annullationsantagande än hos andra försäkringsföretag som har större inlåsnings effekter i sina avtal. Trots detta har bolaget fastställt ett betydligt lägre antagande än vad som framgår av de rapporterade uppgifterna om genomsnittlig annullationsfrekvens. Mot bakgrund av denna statistik har Avanza Pension inte kunnat förklara och motivera sitt antagande om fem procent.

Utöver vad som framgår ovan har Avanza Pension fastställt sina antaganden om annullationer och flyttar utifrån kvalitativa resonemang om andra aktörers annullationsflöden, konkurrensförhållanden på marknaden och kundernas benägenhet till återköp för konsumtion, utan att kunna stödja dessa resonemang med exempelvis branschstatistik. Finansinspektionen anser att dessa förklaringar inte har haft någon grund i påvisbara fakta på ett sätt som står i relation till antagandenas betydelse. Mot denna bakgrund anser Finansinspektionens att bolaget inte har kunnat förklara och motivera annullations- och flyttantagandena på det sätt som krävs enligt artikel 22.1 a i Solvens 2-förordningen. Antagandena är därför inte realistiska, och bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i 4 kap. 6 § första stycket försäkringsföreskrifterna.

De felaktiga annullations- och flyttantagandena har inneburit att det samlade värdet av bolagets försäkringstekniska avsättningar har blivit för lågt. Det har också medfört en risk för att bolagets ledning och styrelse har saknat insikt om de risker som har kunnat påverka de försäkringstekniska avsättningarna och ytterst bolagets finansiella situation. Det har även inneburit en risk för att styrelse och ledning har fått en alltför positiv bild av bolagets framtida intjäningsförmåga, då det framtida utflödet av annullationer och flyttar har varit underskattat.

I bolagets svar på Finansinspektionens avstämningskrivelse den 15 juni 2018 har Avanza Pension uppgett att det har skett en förändring av antagandena för annullationer och flytt under första kvartalet 2018 samt att dessa antaganden utgår från ett branschgenomsnitt för annullationer och flytt.

I yttrande den 12 december 2018 har Avanza Pension uppgett att bolaget i sin nya beräkningsmodell, som använts för beräkningar från och med tredje kvartalet 2018 använder nya annullations- och flyttantaganden samt att antagandena kommer att ses över löpande. Sedan första kvartalet 2018 beaktar bolaget inte heller potentiella inflöden av nya avtal eller premier vid fastställande av annullationsfrekvens.

Brister i beräkning och fastställande av bolagets intäktsantagande

De kassaflödesprognoser som ett försäkringsföretag använder vid beräkningen av bästa skattningen av framtida kassaflöden ska enligt artiklarna 29 och 30 i Solvens 2-förordningen beakta all osäkerhet i kassaflödena, däribland osäkerhet om den förväntade framtida utvecklingen i omvärlden och osäkerhet i fråga om försäkringstagarnas beteende.

Under den period som undersökningen avser använde Avanza Pension ett antagande i form av en schablon baserad på en viss procentsats av bolagets tillgångar vid beräkningen av bästa skattningen av kassaflöden hänförliga till framtida intäkter. Bolaget har uppgett att intäktsantagandet var baserat på en summering av courtage- och valutaväxlingsavgifter samt fondprovisioner som sedan ställdes i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital, vilket, enligt

bolaget, gav en kvot som sade något om hur stora intäkter bolaget hade haft under det senaste kalenderåret. Bolaget har vidare uppgett att kvoten justerades med en kvalificerad bedömning, eftersom antagandet skulle användas framåtblickande.

Avanza Pensions intäktsflöden består av fondprovisioner, courtage- och valutaväxlingsavgifter. Genom att använda en schablon har bolaget gjort ett enda intäktsantagande i sin kassaflödesanalys, trots att de olika intäkterna har olika ursprung. Fondprovisioner är vanligtvis beroende av det samlade försäkringskapitalet och skiljer sig åt mellan olika fonder beroende på hur avtalen om fondprovision för respektive fond är utformade. Courtageavgifter är främst beroende av antalet transaktioner som försäkringstagarna gör. I båda intäktsflödena finns stor osäkerhet, men orsakerna till dessa osäkerheter är olika för de olika intäktsflödena. För att all osäkerhet i intäktskassaflödena ska kunna beaktas på det sätt som anges i artikel 30 i Solvens 2-förordningen krävs en analys av varje separat intäktskassaflöde. Avanza Pension har emellertid inte gjort någon sådan analys.

Finansinspektionens undersökning visar vidare att bolaget inte har gjort någon analys av hur omfattningen av intäkterna kan komma att påverkas av osäkerheter i den framtida utvecklingen i omvärlden, såsom till exempel ett ändrat kundbeteende till följd av svängningar på marknaden, konjunkturläget eller en ökande prispress på fondavgifter och provisioner. Eftersom den framtida utvecklingen kan komma att påverka nivån på fondprovisioner och antalet transaktioner som genererar intäkter på olika sätt, måste olika ekonomiska förutsättningar och kundbeteenden analyseras och beaktas när intäktsantagandet bestäms. Avanza Pension har emellertid inte gjort någon sådan analys av påverkan av en förväntad framtida utveckling som ska göras enligt artikel 29 i Solvens 2-förordningen.

Finansinspektionen bedömer att Avanza Pensions intäktsantagande är förknippat med stor osäkerhet, vilket innebär att bolaget ska kunna förklara och motivera antagandet med beaktande av denna osäkerhet. Mot bakgrund av vad bolaget har anfört om grunderna för fastställande av intäktsantagandet anser Finansinspektionen att bolaget inte har förmått förklara och motivera antagandet med beaktande av antagandets betydelse, den osäkerhet som är förknippad med antagandet samt relevanta alternativa antaganden på det sätt som krävs enligt artikel 22.1 a i Solvens 2-förordningen. Bolaget har inte heller beaktat osäkerheter om till exempel den förväntade framtida utvecklingen eller osäkerhet i fråga om försäkringstagarnas beteende vid fastställande av kassaflödesprognosen avseende intäkter. På grund av dessa brister anser Finansinspektionen att antagandet inte på ett adekvat sätt återspeglar eventuella underliggande osäkerheter i kassaflödena, som krävs enligt artikel 22.1 e i Solvens 2-förordningen. Antagandet är därför inte att anse som realistiskt, och bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i 4 kap. 6 § första stycket försäkringsföreskrifterna.

Utöver en felaktig beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna har användningen av ett schablonantagande bland annat medfört en risk för att

styrelsen och ledningen för bolaget har haft bristande insikter i hur omvärldsfaktorer, som till exempel börsens rörelse, kan komma att påverka framtida intäkter och därmed bolagets ekonomiska situation.

I yttrandet den 12 december 2018 har Avanza Pension inte invänt mot Finansinspektionens preliminära bedömning av bristerna vid fastställande av intäktsantagandet. Bolaget har vidare anfört att intäkter beräknas på ett mer differentierat sätt i bolagets nya beräkningsmodell.

Brister i beräkning och fastställande av bolagets kostnadsantagande

Enligt artikel 31.2 i Solvens 2-förordningen ska indirekta kostnader fördelas realistiskt och objektivt och på ett enhetligt sätt över tid till de delar av den bästa skattningen som de hänför sig till.

Under den period undersökningen avser använde Avanza Pension ett kostnadsantagande i form av en schablon baserad på en viss procent per sparkrona. Schablonen baserades på föregående års kostnader. Bolaget har uppgett bland annat att det använt ett driftskostnadsantagande per förvaltd krona som motsvarar de faktiska kostnaderna per sparkrona under närmast föregående kalenderår.

Avanza Pension har vidare utgått från att samtliga kostnader i bolaget vid var tid är proportionella mot de samlade tillgångsvärdena i bolaget. Finansinspektionen konstaterar att vissa kostnader visserligen är direkt proportionella mot bolagets tillgångar, men att det inte gäller för samtliga kostnader, som till exempel lönekostnader och kostnader för lokalhyra. För att kunna fördela indirekta kostnader på ett realistiskt, objektivt och enhetligt sätt över tiden måste bolaget till att börja med dela upp sina kostnader i dels sådana som är direkt hänförliga till en försäkringsförpliktelse, dels sådana som är indirekta. För att därefter kunna fördela de indirekta kostnaderna på ett realistiskt sätt till de delar av den bästa skattningen till vilka de hänför sig måste bolaget även göra en analys och uppdelning av vilka av dessa kostnader som är fasta och vilka som är rörliga. Utredningen visar att Avanza Pension inte har gjort någon sådan uppdelning av bolagets kostnader som krävs för att de indirekta kostnaderna ska kunna fördelas på det sätt som anges i artikel 31.2 i Solvens 2-förordningen. Bolaget har därmed inte heller uppfyllt kravet på att fördela indirekta kostnader på ett sådant sätt som anges i den bestämmelsen.

Som framgått ovan anges det i artikel 30 i Solvens 2-förordningen att de kassaflödesprognoser som används vid beräkning av bästa skattning, explicit eller implicit, ska beakta all osäkerhet i kassaflödena. Bland annat ska samtliga osäkerheter som anges i artikeln beaktas. Av undersökningen framgår att Avanza Pension inte har beaktat några sådana osäkerheter som är förknippade med aktuella kassaflöden, till exempel osäkerhet om utgifter som avser kostnader för att uppfylla försäkringsförpliktelserna (artikel 30 c) och osäkerhet i fråga om försäkringstagarnas beteende (artikel 30 e).

Enligt artikel 34.2 i Solvens 2-förordningen ska valet av försäkringsmatematiska och statistiska metoder för beräkning av bästa skattningen bygga på metodens lämplighet för att återspegla de risker som påverkar underliggande kassaflöden. Eftersom Avanza Pensions kostnadsantagande baserades på föregående års kostnader har det eventuellt kunnat återspegla bolagets aktuella generella kostnadsnivå, men det har inte gett en rättvisande bild av de risker som har varit förknippade med bolagets kostnader. Det har därför inte gett en tillförlitlig bild av prognosen framåt, särskilt mot bakgrund av att bolaget driver en långsiktig affär. Den metod som Avanza Pension har valt har alltså inte varit lämplig för att återspegla de risker som påverkar underliggande kostnadskassaflöden på det sätt som föreskrivs i artikel 34.2 i Solvens 2-förordningen.

Mot bakgrund av vad bolaget har anfört om grunderna för fastställande av kostnadsantagandet bedömer Finansinspektionen att bolaget, med beaktande av antagandets betydelse, de osäkerheter som är förknippade med antagandet samt alternativa relevanta antaganden, inte har kunnat förklara och motivera sitt antagande på det sätt som krävs enligt artikel 22.1 a i Solvens 2-förordningen. Genom att använda en schablon har bolaget inte heller beaktat de osäkerheter som är förknippade med de aktuella kassaflödena, varför Finansinspektionen bedömer att antagandet inte heller på ett adekvat sätt återspeglar eventuella underliggande osäkerheter i kassaflödena på det sätt som krävs enligt artikel 22.1 e i Solvens 2-förordningen. Antagandet är därför inte realistiskt, och bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i 4 kap. 6 § första stycket försäkringsföreskrifterna.

Undersökningen visar dessutom att Avanza Pension, trots att bolaget har uppgett att de rörliga kostnaderna förväntas öka med inflationen, inte har tagit hänsyn till inflation vid beräkningen av bästa skattningen. När det gäller den del av de rörliga kostnaderna som utgörs av driftskostnader har bolaget därmed inte uppfyllt kravet i 4 kap. 6 § andra stycket försäkringsföreskrifterna, som anger att det vid beräkningen av bästa skattningen ska tas hänsyn till inflation när det gäller driftskostnader.

I yttrandet den 12 december 2018 har Avanza Pension inte invänt mot Finansinspektionens preliminära bedömning av bristerna vid fastställande av bolagets kostnadsantagande. Bolaget har vidare anfört att kostnaderna bland annat delas upp på fasta och rörliga i bolagets nya beräkningsmodell.

Brister i beräkning och fastställande av bolagets dödlighetsantagande

Avanza Pension har gjort bedömningen att dess försäkringstagare, då de sannolikt är mer förmögna än genomsnittet, troligtvis lever längre än befolkningsgenomsnittet. Bolaget har emellertid inte uppvisat någon mer ingående kvalitativ eller kvantitativ analys till grund för bedömningen att dess försäkringstagare är mer förmögna och därför skulle leva längre än genomsnittsbefolkningen.

Trots att bolaget har bedömt att dess kunder bör leva längre än befolkningsgenomsnittet har Avanza Pension baserat sitt dödlighetsantagande på befolkningsstatistik från SCB, som ger kortare livslängder i jämförelse med försäkringsspecifik statistik såsom den senaste branschgemensamma dödlighetsundersökningen DUS14. Bolaget har inte presenterat någon mer ingående analys av de överväganden som det har gjort i sitt val av statistisk metod.

Avanza Pension har vidare använt ett könsberoende dödlighetsantagande. Det är emellertid statistiskt säkerställt att det finns skillnader mellan könen i dödlighetshänseende. Ett dödlighetsantagande som är okänsligt för kön innebär därför ytterligare en osäkerhet i kassaflödesprognosen utifrån fördelningen av män och kvinnor i bolagets försäkringsbestånd, utöver den osäkerhet som finns i dödlighetsantagandet i sig. Bolaget har inte lämnat någon förklaring till varför det har använt ett könsberoende dödlighetsantagande.

Ovanstående omständigheter innebär att bolaget inte har kunnat förklara och motivera sitt dödlighetsantagande med beaktande av antagandets betydelse, den osäkerhet som är förknippad med antagandet samt relevanta alternativa antaganden på det sätt som krävs enligt artikel 22.1 a i Solvens 2-förordningen. Antagandena är därför inte realistiska, och bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i 4 kap. 6 § första stycket försäkringsföreskrifterna.

I yttrandet den 12 december 2018 har Avanza Pension inte invänt mot Finansinspektionens preliminära bedömning avseende bolagets dödlighetsantagande. Bolaget har vidare anfört att en förnyad analys har gjorts av dödlighetsantagandet under 2018 samt att DUS 14 används från och med tredje kvartalet 2018.

Finansinspektionens sammanfattande bedömning av bolagets annullations-, flytt-, intäcks-, kostnads- och dödlighetsantaganden

Det framgår i avsnitten ovan att Finansinspektionen bedömer att Avanza Pension har överträtt de bestämmelser i FRL, Solvens 2-förordningen och försäkringsföreskrifterna som anges i respektive avsnitt och som reglerar beräkningen av bästa skattningen och bolagets försäkringstekniska avsättningar.

Beräkningen av ett företags försäkringstekniska avsättningar ska enligt 5 kap. 4 § FRL grundas på ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva antaganden. Mot bakgrund av att de antaganden som Avanza Pension har lagt till grund för beräkningen av bästa skattningen och försäkringstekniska avsättningar inte är att anse som realistiska samt de övriga brister och överträdelser som framgår ovan, bedömer Finansinspektionen att bolaget inte heller har uppfyllt kraven på en ansvarsfull beräkning i 5 kap. 4 § FRL.

Avanza Pension har anfört att annullations- och flyttantagandena ändrades från och med första kvartalet 2018 samt att de återigen ändrades när bolaget började att använda en ny beräkningsmodell från och med tredje kvartalet 2018.

Finansinspektionen kan därmed konstatera att överträdelserna har pågått från och med den 1 januari 2016 till i vart fall den 1 januari 2018.

Enligt bolaget ändrades även intäkts- och kostnadsantagandena när bolaget började att använda den nya beräkningsmodellen. De överträdelser som har konstaterats för dessa antaganden har därmed pågått från och med den 1 januari 2016 till i vart fall den 1 augusti 2018.

Vad gäller dödlighetsantagandet har bolaget anfört att det gjordes en ny analys av antagandet under 2018. De överträdelser som har konstaterats för dödlighetsantagandet har därmed pågått från och med den 1 januari 2016 till i vart fall den 1 januari 2018.

3.3 Medel som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal

Det är vanligt förekommande att ett försäkringsföretag tecknar återförsäkring hos ett annat försäkringsföretag (så kallad avgiven återförsäkring).

Det framgår av 5 kap. 11 § första stycket FRL att den bästa skattningen av framtida kassaflöden ska beräknas utan att avdrag görs för avgiven återförsäkring.

Avanza Pension tecknar återförsäkring för vissa av sina risker hos ett återförsäkringsföretag. Undersökningen visar emellertid att Avanza Pension beräknar bästa skattningen av framtida kassaflöden efter att bolaget gjort avdrag för avgiven återförsäkring. Bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i 5 kap. 11 § första stycket FRL.

Ett försäkringsföretag ska, enligt 5 kap. 11 § andra stycket FRL, vid beräkningen av bästa skattningen göra en separat beräkning av belopp som kan återfås på grund av avgiven återförsäkring. Dessa belopp ska tas upp på solvensbalansräkningens tillgångssida.

I undersökningen framgår att bolaget inte har gjort någon separat beräkning av belopp som kan återfås via återförsäkringsavtal och inga belopp om återförsäkring har förts upp på solvensbalansräkningens tillgångssida. Bolaget har därför inte har uppfyllt kraven i 5 kap. 11 § andra stycket FRL.

Bolaget har uppgett i yttrandet den 12 december 2018 att bolaget sedan fjärde kvartalet 2017 redovisar medel som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal som ett separat kassaflöde samt att detta framgår av bolagets periodiska rapportering från och med fjärde kvartalet 2017.

Genom bestämmelsen i 5 kap. 11 § FRL genomförs artikel 81 i Solvens 2-direktivet.⁸ Det anges i artikeln att resultatet vid beräkningen av det belopp som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal ska anpassas för att ta hänsyn till

⁸ Se prop. 2015/16:9 s. 574.

förväntade förluster till följd av motpartsfallissemang. Justeringar för att ta hänsyn till förväntade förluster till följd av motpartsfallissemang enligt artikel 81 i Solvens 2-direktivet ska enligt artikel 42.1 i Solvens 2-förordningen beräknas separat från resten av de belopp som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal. I undersökningen har det framkommit att Avanza Pension inte har gjort någon separat beräkning av justering för att ta hänsyn till förväntade förluster till följd av motpartsfallissemang. Bolaget har i undersökningen invänt att någon sådan justering inte har skett för fjärde kvartalet 2017, eftersom den bästa skattningen av medel som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal för den perioden var negativ. Finansinspektionen anser i och för sig att det var korrekt av bolaget att inte göra någon justering för den angivna perioden. Bolaget har emellertid inte heller gjort någon sådan separat beräkning för perioden från och med den 1 januari 2016 till och med tredje kvartalet 2017. Finansinspektionen bedömer därför att Avanza Pension inte har uppfyllt kravet i artikel 42.1 i Solvens 2-förordningen under den perioden.

3.4 Riskfria räntesatser för relevanta durationer

I artiklarna 43–48 i Solvens 2-förordningen finns bestämmelser om riskfria räntesatser för relevanta durationer. Enligt artikel 77 e i Solvens 2-direktivet ska Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) minst en gång per kvartal fastställa och offentliggöra vissa tekniska uppgifter, bland annat i fråga om riskfria räntesatser för relevanta durationer för beräkning av bästa skattningen. Enligt samma artikel får kommissionen anta genomförandeakter i vilka de riskfria räntesatserna anges. Kommissionen har mot den bakgrunden antagit genomförandeförordningar i vilka de riskfria räntesatser som ska användas vid tillämpningen av artiklarna 43–48 i Solvens 2-förordningen anges.⁹ I artikel 1 i respektive genomförandeförordning anges bland annat att försäkringsföretag, vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar och kapitalbasmedel, ska använda de riskfria räntesatser för relevanta durationer som fastställs i respektive förordning och som ska gälla under en viss tidsperiod.

Avanza Pension har under perioden den 1 januari 2016 till och med i vart fall augusti 2017 inte använt den diskonteringsränta som angetts i kommissionens vid varje tidpunkt gällande genomförandeförordning. Bolaget har därmed inte uppfyllt kraven i artiklarna 43–48 i Solvens 2-förordningen samt artikel 1 i kommissionens genomförandeförordningar.

⁹ Se till exempel kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/869 av den 27 maj 2016 om tekniska uppgifter för beräkning av försäkringstekniska avsättningar och kapitalbasmedel för rapportering med referensdatum från och med den 31 mars till och med den 29 juni 2016 i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

3.5 Beräkning av en riskmarginal

Det framgår av 5 kap. 5 § första stycket FRL att försäkringstekniska avsättningar som huvudregel ska bestå av en bästa skattning av det förväntade nuvärdet av framtida kassaflöden och en riskmarginal.

Riskmarginalen ska enligt 5 kap. 13 § FRL motsvara det belopp som ett annat försäkringsföretag kan förväntas kräva, utöver den bästa skattningen av framtida kassaflöden, för att ta över och infria försäkringsföretagets åtaganden mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade. Riskmarginalen kan således sägas utgöra den ersättning som det mottagande företaget, vid en överlåtelse av ett försäkringsbestånd, skulle kräva för att bära den osäkerhet som finns om de framtida kassaflödena.

Ett försäkringsföretag ska enligt 5 kap. 5 § andra stycket FRL inte göra någon separat beräkning av riskmarginalen, om de förväntade framtida kassaflödena har en motsvarighet i kassaflöden hos finansiella instrument för vilka det finns ett säkert marknadsvärde. I ett sådant fall ska värdet av de försäkringstekniska avsättningarna i stället motsvara marknadsvärdet för dessa finansiella instrument. Det förklaras av att det, i situationer där förväntade framtida kassaflöden har en direkt motsvarighet i kassaflöden för vilka det finns ett säkert marknadsvärde, inte finns några osäkerheter kopplade till de förväntade framtida kassaflödena. Därför behövs inte heller någon riskmarginal för att täcka upp för sådana osäkerheter. Enligt förarbetena till 5 kap. 5 § FRL är detta fallet bland annat i fråga om fondförsäkring, då försäkringsföretagets åtagande i förhållande till försäkringstagaren motsvaras av ett innehav av andelar i investeringsfonder (prop. 2015/16:9 s. 241).

Avanza Pension har beräknat försäkringstekniska avsättningar som en helhet, vilket innebär att bolaget inte har gjort någon separat beräkning av en riskmarginal. Bolaget har förklarat att det inte beräknat någon riskmarginal eftersom bolaget tillhandahåller fond- och depåförsäkringar som innebär att dess kunder själva står risken för sina placeringar. Avanza Pension har därför ansett att bolagets skuld till kunderna motsvaras exakt av marknadsvärdet på de finansiella instrument och produkter som kunderna själva har valt. Därmed skulle de förväntade framtida kassaflödena till följd av de ingångna försäkringsavtalen ha en motsvarighet i kassaflöden för vilka det finns ett säkert marknadsvärde.

I artikel 40 i Solvens 2-förordningen anges under vilka omständigheter de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas som en helhet enligt undantagsregeln i 5 kap. 5 § andra stycket FRL. För att de förväntade framtida kassaflödena ska anses ha en motsvarighet i finansiella instrument för vilket det finns ett säkert marknadsvärde, ska kassaflödena kunna efterbildas på ett säkert sätt med hjälp av dessa finansiella instrument.¹⁰ Det framgår av artikel 40.1 i Solvens 2-förordningen att tillförlitligheten, det vill säga hur säker efterbildningen är, ska bedömas enligt artikel 40.2 och 40.3.

¹⁰ Jfr artikel 77.4 i Solvens 2-direktivet, som genomförts genom 5 kap. 5 § andra stycket FRL.

Av artikel 40.2 i Solvens 2-förordningen framgår dels i vilka situationer en efterbildning av kassaflöden ska anses vara tillräckligt säker, dels vilka kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser som inte kan efterbildas på ett säkert sätt. De kassaflöden som inte anses kunna efterbildas på ett säkert sätt anges i artikel 40.2 a–c.

Enligt artikel 40.2 a i Solvens 2-förordningen kan kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser som är beroende av sannolikheten för att försäkrings-tagarna kommer att utnyttja avtalade optioner, däribland uppehåll i premie-betalningarna och återköp, inte efterbildas på ett säkert sätt. Avanza Pensions avtal innehåller optioner, såsom möjligheten till återköp. Eftersom kassaflöden som har samband med Avanza Pensions försäkringsförpliktelser är beroende av sannolikheten för att dessa villkor utnyttjas kan kassaflödena enligt bestämmelsen inte efterbildas på ett säkert sätt.

Enligt artikel 40.2 b i Solvens 2-förordningen kan inte heller kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser som beror på nivåer, trender eller ändrade volatilitetsgrader för bland annat dödlighet efterbildas på ett säkert sätt. Avanza Pension har kassaflöden som är hänförliga till dödsfallsrisker. Kassaflöden i form av till exempel utbetalningar i enlighet med avtalsvillkoren är därmed beroende av nivåer, trender eller ändrade volatilitetsgrader beträffande dödlighet. Inte heller dessa kassaflöden kan därför efterbildas på ett säkert sätt.

Vidare framgår av artikel 40.2 c i Solvens 2-förordningen att inte heller kostnader som uppkommer för att uppfylla försäkringsförpliktelserna kan efterbildas på ett säkert sätt. Avanza Pension har sådana kassaflöden. Det kan till exempel röra sig om fasta driftskostnader som är inflationsberoende och därmed osäkra till sin storlek.

Finansinspektionen konstaterar att Avanza Pension tillhandahåller fond-försäkring, vilket enligt förarbetena till 5 kap. 5 § FRL skulle kunna innebära att någon riskmarginal inte behöver beräknas separat. Finansinspektionen bedömer emellertid mot ovanstående bakgrund att det i beräkningen av Avanza Pensions försäkringstekniska avsättningar ingår kassaflöden som är hänförliga till samtliga led (a–c) i artikel 40.2 i Solvens 2-förordningen. Eftersom inga av dessa kassaflöden kan efterbildas på ett säkert sätt kan efterbildningen inte anses vara tillförlitlig. Kassaflödena kan därför inte heller anses ha en motsvarighet i kassaflöden hos finansiella instrument för vilka det finns ett säkert marknadsvärde (jfr artikel 40 i Solvens 2-förordningen samt 5 kap. 5 § andra stycket FRL). Avanza Pension borde därför ha beräknat en riskmarginal separat enligt huvudregeln i 5 kap. 5 § första stycket FRL. Genom att underlåta att göra en sådan beräkning har Avanza Pension inte uppfyllt kraven i 5 kap. 5 § första stycket FRL.

I yttrandet den 12 december 2019 har Avanza Pension uppgett att bolaget sedan det första kvartalet 2018 beräknar en separat riskmarginal.

3.6 Rapportering och styrdokument för rapportering

Bolagets tillsynsrapportering

Av 2 kap. 1 § rapporteringsföreskrifterna framgår att de upplysningar som ett försäkringsföretag lämnar i sin tillsynsrapportering ska vara relevanta, tillförlitliga, begripliga och tillgängliga samt jämförbara och konsekvent utformade över tid.

Finansinspektionen har konstaterat ett antal fel och brister i bolagets rapportering till Finansinspektionen. Som exempel kan nämnas fel i den kvartalsvisa kvantitativa rapporteringen för 2016 rörande placeringstillgångar och uppgifter om värderingsmetod, emittentsektor, externa kreditbetyg, duration och förfallodag.

Även den externa konsultfirma som Avanza Pension anlitat för granskning av bolagets rapportering till Finansinspektionen har konstaterat ett antal fel i rapporteringen.

Av ingivna handlingar framgår vidare att regelefterlevnadsfunktionen i januari 2017 upplyste styrelsen om risken med att bolaget ännu inte helt hade anpassat sig till Solvens 2-regelverket när det gällde rapporteringsprocessen, rapporteringsrutiner och kvalitetssäkring av data. Regelefterlevnadsfunktionen hade även löpande under 2017 rapporterat till styrelsen om ett flertal brister i den kvantitativa rapporteringen och i rapporteringsrutinerna.

Finansinspektionen noterar även att Avanza Pensions regelefterlevnadsfunktion i februari 2017 granskade bolagets kvartalsvisa kvantitativa rapportering för det tredje kvartalet 2016. Av funktionens rapport den 9 mars 2017 framgår att det inte hade skett någon validering av uppgifterna innan rapporteringen skickades in till Finansinspektionen samt att det varit en och samma person som både hade upprättat rapporterna och granskat dem. Av en rapport från bolagets internrevisionsfunktion till styrelsen den 11 maj 2017 framgår även att det saknades rutinbeskrivningar, checklistor och dylikt för tillsynsrapportering. Det framgår även att funktionen ansåg att dokumentation av rapporteringsprocessen och kvalitetssäkring behövde uppdateras, att nyckelkontroller både behövde beskrivas och utföras samt att rutinbeskrivningar behövde upprättas.

Finansinspektionen konstaterar att bolagets internrevisions- och regelefterlevnadsfunktion i sina granskningar har funnit att det har förelegat brister i Avanza Pensions rutiner för tillsynsrapportering till Finansinspektionen. Finansinspektionen bedömer att detta har bidragit till de fel och brister som Finansinspektionen, bolagets egen regelefterlevnadsfunktion och den externa konsultfirma som bolaget anlitat har konstaterat i bolagets rapportering.

Mot bakgrund av de fel och brister som funnits i tillsynsrapporteringen bedömer Finansinspektionen att de upplysningar som bolaget har lämnat inte har varit

tillförlitliga. Avanza Pension har därmed inte uppfyllt kraven i 2 kap. 1 § rapporteringsföreskrifterna.

Styrdokument för att lämna uppgifter till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna

Det anges i 10 kap. 2 § första stycket 5 FRL att ett försäkringsföretag ska upprätta och följa styrdokument för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna. Eiopa har i sina riktlinjer för företagsstyrningssystem¹¹ samt rapportering och offentliggörande¹² angett vad som bör framgå av försäkringsföretagens styrdokument och tillsynsrapporteringpolicy.

Styrdokument för tillsynsrapportering syftar till att säkerställa att de upplysningar som ett försäkringsföretag lämnar i tillsynsrapporteringen är relevanta, tillförlitliga, begripliga och tillgängliga samt jämförbara och konsekvent utformade över tid, på det sätt som krävs enligt 2 kap. 1 § rapporteringsföreskrifterna. För att detta syfte ska uppnås är det av avgörande betydelse att styrdokumentet innehåller uppgifter om processer och kontroller för att säkerställa tillförlitligheten i lämnad data, rapporteringsrutiner samt vem eller vilken funktion som är ansvarig för utformningen och granskningen av samtliga rapporter till tillsynsmyndigheten. Om sådana uppgifter saknas i styrdokumentet riskerar det att medföra att kvaliteten på uppgifterna i ett försäkringsföretags tillsynsrapportering försämras. En bristande kvalitet kan i sin tur leda till att Finansinspektionens tillsyn försvåras.

Finansinspektionen konstaterar att flertalet av de uppgifter som enligt Eiopas riktlinjer bör finnas i styrdokumentet saknas i de styrdokument som har varit gällande under perioden den 1 januari 2016 till den 14 juni 2017. Även bolagets internrevisionsfunktion har konstaterat att styrdokument har saknat det innehåll som anges i Eiopas riktlinjer.

Avanza Pension har också bekräftat att bolagets styrdokument för uppgiftslämnande inte har innehållit de uppgifter som framgår av Eiopas riktlinjer för rapportering och offentliggörande.

Riktlinjer som har antagits av de europeiska tillsynsmyndigheterna, däribland Eiopa, är inte formellt bindande för de finansiella företagen. Som Finansinspektionen tidigare har kommunicerat, bedömer myndigheten att riktlinjerna har en rättslig betydelse som påminner om vad som gäller i fråga om svenska allmänna råd.¹³ Det innebär att Finansinspektionen kan ingripa mot ett företag som inte följer en riktlinje, om det inte heller framgår att företaget handlar på något annat sätt som leder till att kraven i bakomliggande bestämmelser uppfylls.¹⁴

¹¹ Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253.

¹² Riktlinjer för rapportering och offentliggörande, EIOPA-BoS-15/109.

¹³ Se promemorian Genomförande av de europeiska tillsynsmyndigheternas riktlinjer och rekommendationer, FI Dnr 12-12289.

¹⁴ Jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 5 mars 2007 i mål 1861-05.

Som framgår av avsnittet ovan har regelefterlevnadsfunktionen upplyst styrelsen om risken med att bolaget ännu inte helt hade anpassat sig till Solvens 2-regelverket när det gällde rapporteringsprocessen och -rutiner samt kvalitetssäkring av data. Regelefterlevnadsfunktionen har också informerat styrelsen om ett flertal brister i den kvantitativa rapporteringen och i rapporteringsrutinerna.

Finansinspektionen anser att de brister i tillsynsrapporteringen som redogörs för i föregående avsnitt om bolagets tillsynsrapportering samt regelefterlevnadsfunktionens iakttagelser om brister i rapporteringen är den typ av brister som hade kunnat undvikas om bolaget hade upprättat, och följt, ett styrdokument för uppgiftslämnande med relevant innehåll.

Som framgått har styrdokumentet för uppgiftslämnande saknat merparten av de uppgifter som bör framgå enligt Eiopas riktlinjer. Med hänsyn till de konstaterade bristerna bedömer Finansinspektionen att det inte heller framgår att Avanza Pension har handlat på något annat sätt som leder till att kraven i den bakomliggande bestämmelsen har uppfyllts. Bolaget kan därför inte anses ha uppfyllt kravet på att upprätta styrdokument som anges i 10 kap. 2 § första stycket 5 FRL.

Styrdokument som säkerställer att uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta

Enligt 16 kap. 8 § första stycket FRL ska ett försäkringsföretag ha styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta. Kravet gäller sedan den 1 januari 2016.

I den enkät om bolagets rapporteringsrutiner som nämns i avsnitt 1.3 ovan har Avanza Pension svarat nej på frågan om bolaget har upprättat styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta.

Av ingivna handlingar framgår att de dokument som bolaget har hänvisat till som styrdokument för solvens- och verksamhetsrapport helt saknade information om hur bolaget säkerställer att de uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta. Av handlingarna framgår vidare att bolaget den 16 mars 2017 uppdragit till ett externt konsultföretag att upprätta styrdokument för framtagande av bolagets solvens- och verksamhetsrapport.

Finansinspektionen redogjorde i avstämningsskrivelsen för sin uppfattning att Avanza Pension inte har haft något sådant styrdokument. Avanza Pension har i sitt svar på avstämningsskrivelsen uppgett att styrdokument har funnits på plats under hela perioden sedan Solvens 2-regelverket infördes, men att bolaget på grund av att det pågick en översyn av styrdokumentet inte med säkerhet kunde ange i sitt enkätsvar att de uppfyllde gällande regelverk. Bolaget ville därför i sitt

svar tydliggöra att det fanns styrdokument på plats under perioden den 1 januari 2016 till den 14 juni 2017, men att dessa tyvärr inte fullt ut uppfyllde regelverket. Av den anledningen valde bolaget att anlita extern expertis för att åtgärda de identifierade bristerna i styrdokumentet. Bolaget har vidare uppgett att det sedan den 14 juni 2017 har anpassat styrdokumentet *Rapportering och offentliggörande, riktlinjer*, så att det uppfyller de krav på innehåll som framgår av Eiopas riktlinjer.

Finansinspektionen noterar att i den version av styrdokumentet som bolaget benämnt *Rapportering och offentliggörande, riktlinjer*, och som fastställdes av styrelsen den 14 juni 2017 finns innehåll om åtgärder för att säkerställa att alla uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta. Finansinspektionen konstaterar att något motsvarande innehåll, eller andra för ändamålet relevanta uppgifter, inte fanns i tidigare versioner av det styrdokumentet. Eftersom de dokument som Avanza Pension hänvisar till helt har saknat uppgifter om hur bolaget säkerställer att de uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta bedömer Finansinspektionen att bolaget under perioden den 1 januari 2016 till den 14 juni 2017 inte uppfyllde kravet i 16 kap. 8 § första stycket FRL.

4 Överväganden om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Den 1 augusti 2017 trädde nya bestämmelser om ingripanden i 18 kap. FRL i kraft. Bestämmelserna innebär bland annat att det som tidigare kallades straffavgift i stället benämns sanktionsavgift. Vidare infördes särskilda bestämmelser i vilka det anges omständigheter som Finansinspektionen ska ta hänsyn till vid valet av ingripande. Enligt en övergångsbestämmelse ska äldre föreskrifter gälla för överträdelser som har inträffat före ikraftträdandet.

De överträdelser av regelverket som Finansinspektionen har konstaterat påbörjades innan de nya reglerna om ingripande trädde i kraft, men pågick även en tid efter ikraftträdandet. Enligt Finansinspektionens uppfattning är utgångspunkten vid tillämpningen av både de tidigare och de senare bestämmelserna, att alla relevanta omständigheter ska beaktas vid valet av ingripande. Det är därför även vid tillämpning av de äldre reglerna relevant att ta hänsyn till de omständigheter som numera framgår av lag.

I det följande redogör Finansinspektionen för den nu gällande lydelsen av relevanta bestämmelser i 18 kap. FRL. I förekommande fall anges i vilka avseenden bestämmelserna före den 1 augusti 2017 hade ett annat innehåll.

Det framgår av 18 kap. 1 § FRL att Finansinspektionen ska ingripa om ett försäkringsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets försäkringstekniska riktlinjer, beräkningsunderlag eller sådana styrdokument som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet. Finansinspektionen ska även

ingripa om de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget eller styrdokumentet inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Av 18 kap. 2 § FRL framgår att ett ingripande med stöd av 1 § samma kapitel, sker genom utfärdande av ett föreläggande att vidta rättelse inom viss tid, genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Om en överträdelse är allvarlig ska försäkringsföretagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas.

I 18 kap. 3 § första stycket FRL anges att Finansinspektionen vid valet av ingripande ska ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. Av förarbetena framgår att alla relevanta omständigheter ska beaktas vid val av ingripande. Uppräkningen utgör sådana omständigheter som typiskt sett är relevanta och som kan påverka valet av ingripande i både förmildrande och försvårande riktning (prop. 2016/17:173 s. 625).

Någon liknande bestämmelse fanns inte i FRL tidigare. Som framgår nedan angavs dock i den tidigare lydelsen att vissa av de nämnda omständigheterna skulle beaktas när straffavgiftens storlek fastställdes.

I 18 kap. 3 § andra stycket FRL föreskrivs att Finansinspektionen får avstå från ingripande om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, om försäkringsföretaget gör rättelse eller om någon myndighet har vidtagit åtgärder mot företaget och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

I 18 kap. 3 a § första stycket FRL anges att det i försvårande riktning ska beaktas om försäkringsföretaget tidigare har begått en överträdelse. I andra stycket samma paragraf anges att det i förmildrande riktning ska beaktas om företaget i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning och om företaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av Finansinspektionen. Någon liknande bestämmelse fanns inte i FRL tidigare.

Finansinspektionen får enligt 18 kap. 16 § FRL förena en anmärkning eller varning med en sanktionsavgift.

Det framgår av 18 kap. 17 § FRL att sanktionsavgiften ska fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får dock inte överstiga tio procent av försäkringsföretagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Avgiften får inte heller vara så stor att försäkringsföretaget därefter inte uppfyller kraven på stabilitet enligt 4 kap. 1 § FRL.

När sanktionsavgiftens storlek fastställs ska, enligt 18 kap. 18 § FRL, särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 3 § första stycket och 3 a § samma kapitel samt till försäkringsföretagets finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen. Även

tidigare fanns en liknande bestämmelse. Då föreskrevs att särskild hänsyn skulle tas till hur allvarlig den överträdelse var som hade föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen hade pågått.

4.2 Bolagets yttrande

I sitt yttrande anför Avanza Pension bland annat följande.

Bolaget tar Finansinspektionen iakttagelser på största allvar och delar fullt ut Finansinspektionens uppfattning om och tolkning av aktuella bestämmelser.

Flertalet av de områden där Finansinspektionen har bedömt att det har förelegat brister är sådana där bolaget har identifierat ett behov av förbättringar. Bolaget har sedan inledningen av 2017 bedrivit ett omfattande förändrings- och förbättringsarbete särskilt inriktat på intern styrning och kontroll, en tydligare fördelning av uppgifter och ansvar samt en återcentralisering av tidigare utlagd operativ verksamhet och funktioner av väsentlig betydelse. Bolaget vill även lyfta fram att det inte vid något tillfälle har funnits risk för att det inte skulle uppfylla solvenskapitalkravet. Det har aldrig funnits någon förhöjd risk för att bolaget inte skulle kunna infria sina åtaganden.

Avanza Pension har sedan den 1 november 2018 en ny verkställande direktör. Samtliga styrelseledamöter utom en byttes ut under våren 2018. Bolaget har genomfört organisationsförändringar för att öka den interna kompetensen och stärka den interna styrningen och kontrollen. Utförandet av aktuariefunktionen har sedan den 1 april 2018 uppdragits åt en annan uppdragstagare än tidigare. Utförandet av riskhanterings- och regelefterlevnadsfunktionen är inte längre utlagt till Avanza Bank. Bolaget har i stället anställt ansvariga för respektive funktioner. Därtill är väsentliga delar av utförandet av rapporteringsprocesserna sedan årsskiftet 2017/2018 inte heller längre utlagda till Avanza Bank, varigenom bolagets kontroll över utförandet underlättas.

Avanza Pensions styrelse fastställde i augusti 2018 nya försäkringstekniska riktlinjer samt ett nytt försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Bolaget har också genomfört en översyn av samtliga antaganden och beräknar sedan det första kvartalet 2018 en separat riskmarginal. Bolaget har vidare tagit fram ett nytt verktyg för beräkning av försäkringstekniska avsättningar, vilket används från och med beräkningar som avser det tredje kvartalet 2018.

Bolaget har förstärkt internkontrollen i rapporteringsprocesserna. Särskilt fokus har lagts på dualitet i framtagande- och godkännandeprocesserna samt tydligare definierade och dokumenterade kontroller och valideringsprocesser. Bolaget har vidtagit åtgärder för att säkerställa en systematisk dokumentation som garanterar spårbarhet till data som ligger till grund för tillsynsrapporteringen. Bolaget har vidare reviderat styrdokumentet för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna samt för att säkerställa att uppgifterna som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta.

Bolaget har även antagit en handlingsplan som omfattar förbättringsåtgärder, som syftar till att ytterligare stärka bolagets interna styrning och kontroll i aktuella hänseenden.

4.3 Bedömning av överträdelserna

Finansinspektionens undersökning visar att det har funnits brister i Avanza Pensions försäkringstekniska riktlinjer, i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, beräkningen av bolagets försäkringstekniska avsättningar samt i bolagets rapportering och styrdokument för rapportering.

De konstaterade bristerna har inneburit att Avanza Pension har åsidosatt sina skyldigheter enligt FRL och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet.

Överträdelserna kan inte anses som ringa eller ursäktliga. Inte heller den omständigheten att Avanza Pension numera har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med bristerna kan enligt Finansinspektionens uppfattning medföra att myndigheten ska avstå från att ingripa mot bolaget.

Sammanfattningsvis anser Finansinspektionen alltså att de konstaterade bristerna har varit sådana att det finns skäl att ingripa mot Avanza Pension.

4.4 Val av ingripande

De regler om försäkringstekniska riktlinjer, försäkringstekniskt beräkningsunderlag och beräkningen av försäkringstekniska avsättningar som Avanza Pension har överträtt syftar till att säkerställa att försäkringsföretaget vid varje tidpunkt kan uppfylla sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. De syftar även till att säkerställa att de försäkringstekniska avsättningarna beräknas på ett ansvarsfullt sätt, som går att rekonstruera och kontrollera i efterhand. Reglerna är helt centrala i den näringsrättsliga regleringen av försäkringsföretagen och syftar till ett effektivt kund- och konsumentskydd.

Avanza Pension har enligt Finansinspektionens bedömning inte uppfyllt kravet på en ansvarsfull beräkning av bolagets försäkringstekniska avsättningar. Överträdelserna av reglerna om försäkringstekniska avsättningar har lett till att Avanza Pensions försäkringstekniska avsättningar har varit för lågt beräknade. Det har medfört att kapitalbasen har varit för hög. Det har även inneburit att kapitalkravet har varit felberäknat. Vidare har överträdelserna inneburit en risk för att bolagets styrelse och ledning inte har haft en fullständig bild av den försäkringstekniska hanteringen i bolaget. De har också inneburit en risk för att styrelsen och ledningen inte har haft en riktig bild av det verkliga kapitalbehovet och kapital situationen i bolaget samt värdet av åtagandena till försäkringstagarna och känsligheten i dessa värden. En sådan avsaknad av insikt i bolagets verksamhet innebär att det har funnits en risk för att bolagets ledning och styrelse inte har haft korrekta underlag för riskbedömningar, prognoser och

känslighetsanalyser vilket har riskerat att leda till felaktiga affärsbeslut och för stora utdelningar till aktieägare.

Eftersom kapitalbasen och kapitalkravet har varit felberäknade kan det inte, som bolaget har gjort gällande, uteslutas att det vid något tillfälle har förelegat risk för att bolaget inte skulle kunna uppfylla solvenskapitalkravet. Det är inte heller möjligt att, så som bolaget anfört, utesluta att det har förelegat någon förhöjd risk för att bolaget inte skulle kunna infria sina åtaganden. Den omständigheten att de försäkringstekniska avsättningarna har varit för lågt beräknade kan ha inneburit att avsättningarna inte har motsvarat bolagets åtaganden med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Dokumentationsbristen har även lett till avsaknad av kontroll i bolaget, eftersom det inte har funnits något sätt att validera och kontrollera gjorda beräkningar. Bristerna i dokumentationen har också försvårat Finansinspektionens tillsyn, eftersom det inte har varit möjligt att förstå och rekonstruera bolagets beräkningar.

Finansinspektionen anser därutöver att det är anmärkningsvärt att Avanza Pension har haft så omfattande brister i beräkningen av försäkringstekniska avsättningar trots att myndigheten tidigare i sin tillsyn har uppmärksammat bolaget på att det behövde vidta åtgärder för att möta kraven i Solvens 2-regelverket. Det förhållandet att bolaget inte har prioriterat att säkerställa efterlevnaden av det kommande regelverket tyder på att det inte har insett vikten av att följa bestämmelser som styr centrala delar av verksamheten.

Finansinspektionen ser också allvarligt på de överträdelser som rör rapportering och styrdokument för rapportering, eftersom företagens rapportering ligger till grund såväl för Finansinspektionens tillsyn som för analyser på europeisk nivå. Genom att Avanza Pension inte har säkerställt att de uppgifter som bolaget har lämnat i rapporteringen har varit korrekta, har Finansinspektionens möjligheter att bedöma bolagets finansiella ställning påverkats. Även andra externa intressenter har riskerat att få en felaktig bild av de verkliga förhållandena i bolaget.

Överträdelserna har pågått sedan januari 2016. Vissa av de åtgärder som Avanza Pension har vidtagit för att komma till rätta med de konstaterade bristerna, såsom att införa en ny beräkningsmodell för beräkningen av försäkringstekniska avsättningar, fastställa nya försäkringstekniska riktlinjer och utarbeta ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag, har genomförts först under andra halvåret 2018. Överträdelserna har därmed pågått under mer än två och ett halvt år. Bristerna i annullations- och flyttantagandena samt i dödlighetsantagandet har pågått i vart fall i två år. Beräkning av en separat riskmarginal har gjorts sedan första kvartalet 2018, varför överträdelserna i det fallet har pågått i två år. Överträdelserna som avser rapportering har pågått i minst ett och ett halvt år.

Finansinspektionen har inte kunnat konstatera några konkreta skador till följd av överträdelserna. Avanza Pension har inte begått någon tidigare överträdelse som

bör påverka bedömningen i försvårande riktning. Bolagets samarbete har inte varit mer aktivt än vad som rimligen kan förväntas av ett företag under tillsyn. Det har alltså inte varit av sådant slag att bolaget i väsentlig mån kan anses ha underlättat Finansinspektionens arbete på så sätt att det ska vara en förmildrande omständighet.

Sammanfattningsvis har Avanza Pension brutit mot ett flertal av de mest centrala bestämmelserna som gäller för verksamheten i ett försäkringsföretag, vilka syftar till att säkerställa att försäkringsföretaget vid varje tidpunkt kan uppfylla sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Finansinspektionen bedömer att överträdelserna är så allvarliga och har pågått under så lång tid att det finns skäl att överväga en återkallelse av Avanza Pensions tillstånd att driva försäkringsrörelse.

Som ett alternativ till återkallelse kan Finansinspektionen, om det kan anses tillräckligt, i stället meddela varning. Omständigheter som kan beaktas vid en sådan prövning är bland annat att det inte kan befaras att försäkringsföretaget kommer att upprepa överträdelserna och att prognosen för försäkringsföretaget därmed är god (jfr prop. 2003/2004:109 s. 53 f.).

Avanza Pension har anfört att bolaget har bedrivit ett omfattande förändrings- och förbättringsarbete samt vidtagit en mängd åtgärder för att komma till rätta med bristerna i bolaget. Avanza Pension har även genomfört förändringar i styrelsen och har tillsatt en ny verkställande direktör. De åtgärder som Avanza Pension har beskrivit tyder på att bolaget har beaktat vad som har kommit fram i undersökningen. Finansinspektionen har för närvarande inte skäl att utgå från annat än att de överträdelser som har konstaterats i undersökningarna inte kommer att upprepas och att prognosen för Avanza Pension därmed är god. Mot denna bakgrund anser Finansinspektionen att det är tillräckligt att ingripandet stannar vid en varning.

4.5 Sanktionsavgift

Avanza Pensions överträdelser har varit av en sådan art och omfattning att varningen ska förenas med en sanktionsavgift.

Sanktionsavgiften får bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Den får dock inte överstiga tio procent av bolagets omsättning närmast föregående räkenskapsår.

Vilka poster som ingår i omsättningen för ett försäkringsföretag beror på vilken typ av försäkringsverksamhet som försäkringsföretaget bedriver. För livförsäkringsföretag med fondförsäkringsprodukter utgörs omsättningen av inbetalda premier (prop. 2016/17:162 s. 765).

Enligt Avanza Pensions senast fastställda årsredovisning, för 2017, hade bolaget det året inbetalda premier på drygt 18,5 miljarder kronor. Tio procent av

omsättningen skulle därför överstiga 50 miljoner kronor, varför det senare beloppet utgör högsta möjliga sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek ska ses som en gradering av överträdelserna. Finansinspektionen har inte kunnat fastställa i vilken mån bolaget har gjort någon vinst till följd av regelöverträdelserna. I övrigt har Finansinspektionen i avsnitt 4.4 redogjort för myndighetens bedömning av överträdelserna. De omständigheter som där har anförts som grund för valet av sanktion är sådana som även bör beaktas vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Med hänsyn till Avanza Pensions finansiella ställning samt till att överträdelserna rör centrala delar av verksamheten i ett försäkringsföretag och dessutom har pågått under lång tid anser Finansinspektionen att sanktionsavgiften bör bestämmas till ett förhållandevis högt belopp. Finansinspektionen fastställer sanktionsavgiften till 35 miljoner kronor. Denna sanktionsavgift är inte så stor att bolagets soliditets- och likviditetskrav enligt 4 kap. 1 § FRL äventyras.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen när beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Sven-Erik Österberg
Styrelseordförande

Johanna Borg
Senior jurist

Beslutet har fattats av Finansinspektionens styrelse (Sven-Erik Österberg, ordförande, Maria Bredberg Pettersson, Marianne Eliason, Peter Englund, Astri Muren, Mats Walberg och Erik Thedéen, generaldirektör) efter föredragning av seniora juristen Johanna Borg. I den slutliga handläggningen har också tf. chefsjuristen Sophie Degenne, områdeschefen Åsa Larson, avdelningscheferna Ellinor Samuelsson och Sabina Arama Ström, tf. biträdande avdelningschefen Daniel Lundin och aktuarien Younes Elonq deltagit.

Bilagor

Bilaga 1 – Hur man överklagar

Bilaga 2 – Tillämpliga bestämmelser

Kopia: Försäkringsaktiebolaget Avanza Pensions verkställande direktör

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 17-15725

FI Dnr 17-3748

Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Varning och sanktionsavgift

Handling:

Beslut avseende varning och sanktionsavgift till Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension meddelat den **20 februari 2019**.

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningsman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka eller lämna det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ni ange ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fått ta del av beslutet.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Finansinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Bilaga 2 – Tillämpliga bestämmelser

Försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag

I 10 kap. 23 § första stycket FRL anges att ett försäkringsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer samt att riktlinjerna ska kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Enligt 9 kap. 18 § 2 Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (nedan FFFS 2015:8) ska försäkringstekniska riktlinjer för livförsäkring innehålla försäkringsföretagets principer för hur försäkringstekniska avsättningar beräknas för solvensändamål och för finansiell redovisning.

I 9 kap. 19 § första stycket FFFS 2015:8 anges att de principer som avses i 18 § 1-6, i förekommande fall, ska inkludera hur företaget väljer antaganden om bland annat avkastning, dödlighet och driftskostnader.

Enligt 9 kap. 19 § andra stycket FFFS 2015:8 ska det av uppgifterna om dödlighet framgå om antagandet enbart baseras på observationer från det egna försäkringsbeståndet, eller om det även baseras på allmänt tillgänglig information. Om antagandet, helt eller delvis, baseras på allmänt tillgänglig information ska skälet för detta anges. Av uppgifterna ska även framgå om justeringar har skett med hänsyn till egenskaperna i företagets egna försäkringsbestånd.

Av 9 kap. 28 FFFS 2015:8 följer att ett försäkringsföretags försäkringstekniska beräkningsunderlag som avses i 10 kap. 23 § FRL ska innehålla den dokumentation som, utöver den dokumentation som ska finnas enligt FRL, Solvens 2-förordningen och 17-27 §§, behövs för att en person som varken är anställd av eller har ett uppdragsförhållande med företaget, men som har kunskaper och erfarenheter på minst den nivå som avses i 10 kap 18 § andra stycket FRL och föreskrifter som meddelats med stöd av 10 kap 26 § 9 FRL, ska kunna förstå och rekonstruera de försäkringstekniska beräkningarna.

Enligt 9 kap. 29 § första stycket FFFS 2015:8 ska det försäkringstekniska beräkningsunderlaget komplettera och närmare precisera de principer som anges i försäkringsföretagets försäkringstekniska riktlinjer enligt 17–25 §§. I andra stycket anges att beräkningsunderlaget åtminstone ska innehålla beskrivningar av

1. de beräkningsformler och metoder som används,
2. de beräkningsparametrar som ingår i beräkningsformlerna,
3. de statistiska och ekonomiska modeller som företaget använder vid skattningen av beräkningsparametrar, och
4. eventuellt tillämpade expertbedömningar.

Enligt tredje stycket ska beräkningsunderlaget innehålla ändringshistorik.

Antaganden till grund för beräkning av försäkringstekniska avsättningar

Annulations- och flyttantaganden

Enligt 5 kap. 3 § FRL ska ett försäkringsföretag göra försäkringstekniska avsättningar för sina åtaganden med anledning av ingångna försäkringsavtal.

De försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara det belopp som försäkringsföretaget skulle få betala om det omedelbart skulle föra över sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag, som är oberoende och som har intresse av att transaktionen genomförs.

I 5 kap. 4 § FRL anges att beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ska grundas på antaganden om riskmått, räntesatser och driftskostnader som var för sig är ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva.

Enligt 5 kap. 6 § FRL ska den bästa skattningen av framtida kassaflöden motsvara det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. Den ska beräknas med en relevant riskfri räntestruktur.

I 4 kap. 4 § FFFS 2015:8 anges att ett försäkringsföretag när det beräknar den bästa skattningen av framtida kassaflöden enligt 5 kap 6 § FRL ska beakta alla inkommande och utgående kassaflöden som krävs för att slutligt reglera försäkringsåtagandena. Alla ersättningar som företaget förväntar sig att betala ut, oavsett om de är garanterade genom avtal eller inte, ska beaktas vid beräkningen.

Enligt 4 kap. 6 § första stycket FFFS 2015:8 ska ett försäkringsföretag när det beräknar den bästa skattningen utgå från uppdaterad och trovärdig information och använda realistiska antaganden. Företaget ska utföra beräkningen med lämpliga försäkringsmatematiska och statistiska metoder. Företaget ska i beräkningen även ta hänsyn till nuvärden genom att använda riskfria räntesatser för relevanta durationer.

Enligt 4 kap. 6 § andra stycket FFFS 2015:8 ska företaget vid beräkningen enligt första stycket ta hänsyn till samtliga framtida kostnader som företaget kommer ha vid en reglering av ett försäkringsåtagande. Hänsyn ska också tas till framtida kostnadsökningar, inklusive inflation när det gäller driftskostnader och försäkringsersättningar.

I artikel 17 första stycket i Solvens 2-förordningen anges att det endast är förpliktelser inom avtalets gränser som ska tas upp vid beräkning av bästa skattning och försäkringstekniska avsättningar.

I artikel 18.1 i Solvens 2-förordningen anges att gränserna för ett försäkringsavtal ska fastställas i enlighet med punkterna 2–7 i samma artikel. Av första stycket i punkten 5 framgår att förpliktelser som inte har anknytning till premier som redan erlagts inte ska tillhöra ett försäkringsavtal, såvida företaget inte kan tvinga försäkringstagarna att betala de framtida premierna och de villkor som anges under punkterna a och b uppfylls.

Enligt artikel 22.1 i Solvens 2-förordningen ska antaganden endast anses realistiska vid tillämpning av artikel 77.2 i Solvens 2-direktivet¹⁵ om de uppfyller följande villkor:

- a) Försäkringsföretaget kan förklara och motivera vart och ett av de antagande som använts, med beaktande av antagandets betydelse, den osäkerhet som är förknippad med antagandet samt relevanta alternativa antaganden.
- b) De omständigheter under vilka antaganden skulle anses som oriktiga kan tydligt identifieras.
- c) Om inget annat föreskrivs i detta kapitel är antagandena baserade på egenskaperna hos portföljen av försäkringsförpliktelser, om möjligt oberoende av det försäkringsföretag som innehar portföljen.
- d) Försäkringsföretaget använder antagandena konsistent över tid och inom homogena riskgrupper och klasser, utan godtyckliga förändringar.
- e) Antaganden återspeglar på ett adekvat sätt eventuella underliggande osäkerheter i kassaflöden.

Artikel 77.2 första – tredje styckena i Solvens 2-direktivet har genomförts i svensk rätt genom 5 kap. 6 § FRL (jfr prop. 2015/16:9, sid. 573).

I författningskommentaren till 5 kap. 6 § FRL anges bland annat följande. Bestämmelsen om den bästa skattningen ska tolkas utifrån de ansvarsfulla beräkningar som ska utföras enligt 4 §. Detta innebär bland annat att den bästa skattningen av framtida kassaflöden ska bygga på realistiska antaganden utifrån relevanta försäkringsmatematiska och statistiska metoder. Vidare ska hänsyn tas till alla in- och utbetalningar som krävs för att reglera försäkringsåtagandena under deras återstående löptid. (Prop. 2015/16:9, sid. 573.)

Enligt artikel 26 i Solvens 2-förordningen ska ett försäkringsföretag, för att fastställa sannolikheten för att försäkringstagarna kommer att utnyttja avtalade rättigheter, däribland uppehåll i premiebetalningarna och återköp, genomföra en analys av försäkringstagarnas tidigare beteende och en framåtblickande bedömning av försäkringstagarnas förväntade beteende. Analysen ska beakta följande:

- a) Hur förmånligt utövandet av rättigheten är och kommer att vara för försäkringstagarna under de omständigheter som råder vid tidpunkten för utövandet.
- b) Inverkan av tidigare och framtida ekonomiska villkor.
- c) Konsekvenserna av tidigare och framtida förvaltningsåtgärder.
- d) Andra omständigheter som sannolikt kommer att påverka försäkringstagarnas beslut om att utöva rättigheten i frågan.

Sannolikheten ska inte enbart vara oberoende av de krav som avses i leden a-d om det finns empiriska bevis till stöd för ett sådant antagande.

Antagande om intäkter

5 kap. 4 och 6 §§ FRL, 4 kap. 6 § FFFS 2015:8, artiklarna 17, 18.1 och 22.1 i Solvens 2-förordningen. Se ”Annullations- och flyttantaganden” ovan.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

Enligt artikel 28 i Solvens 2-förordningen ska kassaflödesprognosen som används vid beräkningen av bästa skattning omfatta minst de kassaflöden som nämns i artikeln, i den mån dessa kassaflöden rör befintliga försäkringsavtal.

I artikel 29 i Solvens 2-förordningen anges följande. Vid beräkning av bästa skattning ska den förväntade framtida utveckling som kommer att ha en materiell inverkan på in- och utflöden av likvida medel som krävs för att reglera försäkrings- och återförsäkringsförpliktelser under deras återstående ansvars- och avvecklingstid beaktas. För detta ändamål ska den framtida utvecklingen omfatta demografiska, juridiska, medicinska, tekniska, sociala, miljömässiga och ekonomiska förändringar, inklusive inflationen enligt artikel 78.2 i Solvens 2-direktivet.

Enligt artikel 30 i Solvens 2-förordningen ska kassaflödesprognoserna som används vid beräkningen av bästa skattning, explicit eller implicit, beakta all osäkerhet i kassaflödena, bland annat samtliga följande osäkerheter:

- a) Osäkerhet i fråga om tidpunkter, frekvens och svårighetsgrad för de försäkrade händelserna.
- b) Osäkerhet i fråga om fordringarnas belopp, inklusive osäkerhet i fråga om inflation, och den tid det tar att fastställa och betala fordringar.
- c) Osäkerhet om de utgifter som avses i artikel 78.1 i Solvens 2-direktivet.
- d) Osäkerhet i fråga om den förväntade framtida utveckling som avses i artikel 29 i den utsträckning det är praktiskt möjligt.
- e) Osäkerhet ifråga om försäkringstagarnas beteende.
- f) Beroendet mellan två eller flera källor till osäkerhet.
- g) Kassaflödenas beroende av omständigheterna före tidpunkten för kassaflödet.

Antagande om kostnader

5 kap. 4 och 6 §§ FRL, 4 kap. 6 § FFFS 2015:8 och artikel 22.1 i Solvens 2-förordningen. Se ”Annullations- och flyttantaganden” ovan.

Artikel 30 i Solvens 2-förordningen. Se ”Antagande om intäkter” ovan.

I artikel 31.2 i Solvens 2-förordningen anges att indirekta kostnader ska fördelas realistiskt och objektivt och på ett enhetligt sätt över tid till de delar av den bästa skattningen som de hänför sig till.

Enligt artikel 34.2 i Solvens 2-förordningen ska valet av försäkringsmatematiska och statistiska metoder för beräkningen av bästa skattningen bygga på metodernas lämplighet för att återspegla de risker som påverkar underliggande kassaflöden och typen av försäkringsförpliktelser. Vid beräkning av bästa skattning ska de försäkringsmatematiska och statistiska metoderna överensstämja med och utnyttja alla relevanta uppgifter

Dödlighetsantaganden

5 kap. 4 och 6 §§ FRL, FFFS 2015:8 och artikel 22.1 i Solvens 2-förordningen. Se avsnitt ”Annullations- och flyttantaganden” ovan.

Medel som kan återkrävas enligt återförsäkringsavtal

Enligt 5 kap. 11 § FRL ska den bästa skattningen av framtida kassaflöden beräknas utan att avdrag görs för avgiven återförsäkring eller för belopp som kan återfås från specialföretag.

Ett försäkringsföretag ska göra en separat beräkning av belopp som kan återfås på grund av avgiven återförsäkring eller från specialföretag. Sådana belopp ska tas upp på solvensbalansräkningens tillgångssida.

Enligt artikel 42.1 i Solvens 2-förordningen ska justeringar för att ta hänsyn till förväntade förluster till följd av motpartsfallissemang enligt artikel 81 i Solvens 2-direktivet beräknas separat från resten av de belopp som kan återkrävas.

Risikfria räntesatser för relevanta durationer

I artiklarna 43-48 i Solvens 2-förordningen finns bestämmelser om riskfria räntesatser för relevanta durationer.

Eiopa¹⁶ ska minst en gång per kvartal fastställa och offentliggöra vissa tekniska uppgifter, bland annat avseende riskfria räntesatser för relevanta durationer för att beräkna bästa skattning. I EU-kommissionens genomförandeförordningar¹⁷ publiceras de riskfria räntesatser som ska användas vid tillämpningen av artiklarna 43-48 i Solvens 2-förordningen. I artikel 1.1 i dessa genomförandeförordningar anges att försäkringsföretag ska använda de tekniska uppgifter som avses i punkt 2 vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar och kapitalbasmedel för rapportering inom vissa referensdatum.

Beräkning av en riskmarginal

I 5 kap. 5 § första stycket FRL anges att de försäkringstekniska avsättningarna ska utgöras av summan av en bästa skattning av framtida kassaflöden enligt 6, 7 och 9 – 12 §§ samt en riskmarginal enligt 13 §.

I 5 kap. 5 § andra stycket FRL anges att någon separat beräkning av riskmarginal inte ska göras, om de förväntade framtida kassaflödena till följd av ingångna försäkringsavtal har en motsvarighet i kassaflöden hos finansiella instrument för vilka det finns ett säkert marknadsvärde. I ett sådant fall ska värdet av de försäkringstekniska avsättningarna i stället motsvara marknadsvärdet för dessa finansiella instrument.

I 5 kap. 13 § FRL anges att riskmarginalen ska motsvara det belopp som ett annat försäkringsföretag kan förväntas kräva, utöver den bästa skattningen av framtida kassaflöden, för att ta över och infria försäkringsföretagets åtaganden mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade.

¹⁶ Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

¹⁷ Se till exempel Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/869 av den 27 maj 2016 om tekniska uppgifter för beräkning av försäkringstekniska avsättningar och kapitalbasmedel för rapportering med referensdatum från och med den 31 mars till och med den 29 juni 2016 i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II).

I artikel 40 i Solvens 2-förordningen anges under vilka omständigheter de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas som en helhet och den metod som ska användas.

Enligt artikel 40.1 ska tillförlitligheten, vid tillämpningen av artikel 77.4 andra stycket i Solvens 2-direktivet, bedömas i enlighet med punkterna 2 och 3 i artikel 40.

Artikel 77.4 andra stycket i Solvens 2-direktivet genomförs i 5 kap. 5 § andra stycket FRL.

I artikel 40.2 i Solvens 2-förordningen anges att efterbildning av kassaflöden ska anses vara tillförlitlig om den avser belopp och tidpunkt i förhållande till de efterbildade kassaflödenas underliggande risker och i samtliga tänkbara scenarier. Följande kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser kan inte efterbildas på ett säkert sätt:

- a) Kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser som är beroende av sannolikheten för att försäkringstagarna kommer att utnyttja avtalade optioner, däribland uppehåll i premiebetalningarna och återköp.
- b) Kassaflöden i samband med försäkrings- eller återförsäkringsförpliktelser som beror på nivåer, trender eller ändrade volatilitetsgrader beträffande dödlighet, invaliditet, insjuknande och tillfrisknande.
- c) Alla kostnader som uppkommer för att uppfylla försäkrings- och återförsäkringsförpliktelserna.

Avanza Pensions tillsynsrapportering

I 2 kap. 1 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse (nedan FFFS 2015:13) anges att de upplysningar som ett försäkringsföretag lämnar i sin tillsynsrapportering ska vara relevanta, tillförlitliga, begripliga och tillgängliga samt jämförbara och konsekvent utformade över tid.

Styrdokument för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna

Enligt 10 kap. 2 § första stycket 5 FRL ska ett försäkringsföretag upprätta och följa styrdokument för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna.

I riktlinje 7 i Eiopas riktlinjer för företagsstyrning (EIOPA-BoS-14/253) anges att ett försäkringsföretag bör anpassa alla styrdokument som är en del av företagsstyrningssystemet till varandra samt till dess affärsstrategi. Alla styrdokument bör åtminstone ange

- a) vilka mål som eftersträvas;
- b) vilka uppgifter som ska utföras och vilken person eller funktion som ansvarar för dem;
- c) vilka processer och rapporteringsrutiner som ska tillämpas;

d) att det ska finnas en skyldighet för berörda organisationsenheter inom företaget att informera riskhanterings-, internrevisions-, regelefterlevnads- och aktuariefunktionerna om eventuella omständigheter som är relevanta för deras respektive uppgifter.

I riktlinje 36 i Eiopas Riktlinjer för rapportering och offentliggörande (EIOPA-BoS-15/109) anges att ett försäkringsföretag bör se till att tillsynsrapporteringspolicyn överensstämmer med riktlinje 7 i ”Riktlinje om företagsstyrning” och dessutom innehåller följande:

- a) Identifiering av personer/funktioner som är ansvariga för utformningen och granskningen av samtliga rapporter till tillsynsmyndigheten;
- b) Fastställda förfaranden och tidsramar för färdigställande av de olika rapporteringskraven, granskningen och godkännandet;
- c) Redogörelse för processer och kontroller för att säkerställa tillförlitligheten, fullständigheten och enhetligheten hos lämnade data.

Styrdokument som säkerställer att uppgifter som offentliggörs i solvens- och verksamhetsrapporten fortlöpande är relevanta

I 16 kap. 1 § första meningen FRL anges att ett försäkringsföretag ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport en gång per år.

Enligt 16 kap. 8 § första stycket FRL ska ett försäkringsföretag ha upprättat lämpliga informations- och rapporteringssystem för att kunna uppfylla bestämmelserna i 1–7 §§ och ha styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs fortlöpande är relevanta.